

mgr Renata Bartnik

Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego w Warszawie

PROBLEMY ZDROWOTNE DZIECI W WIEKU SZKOLNYM W KLASACH I – VI. DOŚWIADCZENIA WŁASNE

W opracowaniu powyższego tematu oparłam się na wynikach testów przesiewowych, które przeprowadziłam w szkole oraz obserwacji własnych.

TESTY PRZESIEWOWE – to wstępna identyfikacja nie rozpoznanych dotychczas chorób lub zaburzeń, stwierdzona w wyniku zastosowanej, szybkiej metody badania.

Przeprowadzenie testów przesiewowych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym jest ważnym elementem profilaktyki drugorzędowej (profilaktyka wtórna – dotycząca uczniów ze zwiększonym ryzykiem zaburzeń i obejmująca wczesne wykrywanie ich objawów). Celem testów jest wykrywanie najczęstszych zaburzeń w rozwoju i stanie zdrowia w określonych grupach wieku, w których zaburzenia te najczęściej ujawniają się lub pogłębiają.

Badania przesiewowe mają doprowadzić do postawienia wstępnej diagnozy, która powinna być potwierdzona bardziej dokładnymi badaniami, właściwymi dla danej choroby i zleconymi przez lekarza.

U dzieci i młodzieży w wieku szkolnym są wykonywane testy przesiewowe w kierunku wykrywania następujących zaburzeń:

- v **rozwoju fizycznego** (pomiar wysokości ciała i masy ciała, ocena wyników pomiaru przy użyciu siatek centylowych wysokości i masy ciała osobno dla dziewcząt i chłopców);
- v **narządu ruchu** (w tym: boczne skrzywienie kręgosłupa, nadmiernej kifozy piersiowej, zniekształceń statycznych kończyn dolnych np. stopa płasko-koślawka);
- v **narządu wzroku** (w tym: zez, nieprawidłowej ostrości wzroku oraz zaburzeń widzenia barw);
- v **narządu słuchu;**

v **podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi**

Poniższa tabela przedstawia testy przesiewowe, rodzaj badania oraz wiek lub klasę w której są wykonywane. Tabela 1.

Test przesiewowy do wykrywania zaburzeń	Rodzaj badania	Wiek uczniów, klasa
Rozwoju fizycznego	<ul style="list-style-type: none"> - pomiar wysokości i masy ciała; - ocena wyników pomiaru przy użyciu siatek centylowych wysokości i masy ciała 	<ul style="list-style-type: none"> 6 lat – oddz. przedszk. 10 lat – kl.III szk. podst. 12 lat – kl.V szk. podst. 13 lat – kl.Igimn. 16 lat – kl.Iponadgimn. 18/19 lat – kl. ostatnia szk. ponadgimn.
Narządu wzroku: zeza	<ul style="list-style-type: none"> - badanie obecności widocznego zezą: ustawienie gałek ocznych, badanie odbicia światła na rogówkach (test Hirschberga); - ocena ruchu gałek ocznych; - Cover-test – naprzemienne zasłanianie oczu. 	<ul style="list-style-type: none"> 6 lat – oddz. przedszk. 10 lat – kl.III szk. podst. 12 lat – kl.V szk. podst.

<p>nieprawidłowej ostrości wzroku</p>	<p>- badanie ostrości wzroku do dali za pomocą tablic dostosowanych do wieku dziecka, z optotypami w postaci:</p> <p>= widełek u 6 letnich dzieci</p> <p>= cyfr u dzieci starszych, rozpoznających cyfry</p>	<p>13 lat – kl.Igimn.</p> <p>16 lat – kl.Iponadgimn.</p> <p>18/19 lat – kl. ostatnia szk. ponadgimn.</p>
<p>widzenia barw</p>	<p>- badanie widzenia barw za pomocą tablic pseudoizochromatycznych Ishihary</p>	<p>6 lat – oddz. przedszk.</p> <p>7 lat – kl.I szk. podst.</p> <p>10 lat – kl.III szk. podst.</p> <p>12 lat – kl.V szk. podst.</p> <p>13 lat – kl.Igimn.</p> <p>15 lat – kl.IIIgimn.</p> <p>16 lat – kl.I szk. ponadgimn.</p> <p>18/19 lat – kl. ostatnia szk. ponadgimn.</p>

		10 lat – kl.III szk. podst.
Narządu słuchu – uszkodzenie słuchu	- badanie orientacyjne szeptem – „ powtórz, co słyszysz”	6 lat – oddz. przedszk. 13 lat – kl.Igimn.
Narządu ruchu: bocznego skrzywienia kręgosłupa nadmiernej kifozy piersiowej zniekształceń statycznych kończyn dolnych	- badanie symetrii: = osi długiej kręgosłupa w płaszczyźnie czołwej; = uwypuklenia klatki piersiowej i okolicy lędźwiowej podczas skłonu w przód - badanie wielkości kifozy piersiowej za pomocą pionu - mierzenie odległości między kostkami przyśrodkowymi kończyn dolnych - badanie ustawienia osi długiej podudzia i pięty za pomocą pionu	6 lat – oddz. przedszk. 7 lat – kl.I szk. podst. 10 lat – kl.III szk. podst. 12 lat – kl.V szk. podst. 13 lat – kl.Igimn. 16 lat – kl.I szk. ponadgimn. 13 lat – kl.Igimn. 16 lat – kl.I szk. ponadgimn.

		18/19 lat – kl. ostatnia szk. ponadgimn. 6 lat – oddz. przedszk.
Podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi	- pomiar trzykrotny ciśnienia tętniczego krwi -interpretacja wyniku pomiaru za pomocą tablic	10 lat – kl.III szk. podst. 13 lat – kl.Igimn. 16 lat – kl.I szk. ponadgimn. 18/19 lat – kl. ostatnia szk. ponadgimn.

Oblacińska A.; Ostręga W.: "Standardy i metodyka pracy pielęgniarki i higienistki szkolnej" Poradnik dla pielęgniarek i higienistek szkolnych pracujących w szkołach różnych typów. Warszawa 2003r

Na podstawie art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zmieniły się warunki realizacji testów przesiewowych – tabela 2.

Lp.	Wiek albo etap edukacji	Testy przesiewowe
1.	Roczne obowiązkowe przygotowanie	Test do wykrywania zaburzeń: a. rozwoju fizycznego – pomiary wysokości i m.c., w tym określenie współczynnika m.c. (BMI);

	przedszkolne	<p>b. układu ruchu, w tym boczego skrzywienia kręgosłupa, zniekształceń statycznych kończyn dolnych;</p> <p>c. w kierunku zeza (Cover-test, test Hirschberga);</p> <p>d. ostrości wzroku;</p> <p>e. słuchu (badanie orientacyjne szeptem);</p> <p>f. ciśnienia tętniczego krwi.</p> <p>Orientacyjne wykrywanie zaburzeń statyki ciała. Orientacyjne wykrywanie wad wymowy.</p>
2.	Klasa III szkoły podstawowej	<p>Test do wykrywania zaburzeń:</p> <p>rozwoju fizycznego – pomiary wysokości i m.c., określenie współczynnika m.c. (BMI);</p> <p>układu ruchu, w tym boczego skrzywienia kręgosłupa;</p> <p>ostrości wzroku;</p> <p>widzenia barw;</p> <p>ciśnienia tętniczego.</p>
3.	Klasa V szkoły podstawowej	<p>Test do wykrywania zaburzeń:</p> <p>1) rozwoju fizycznego – pomiary wysokości i m.c., określenie współczynnika m.c. (BMI);</p> <p>2) układu ruchu, w tym boczego skrzywienia kręgosłupa;</p> <p>3) ostrości wzroku;</p> <p>widzenia barw;</p> <p>ciśnienia tętniczego.</p>